

Excursia, componentă a activității extracurriculare în învățământul preșcolar

Prof. ORNOIU MĂDĂLINA

GRĂDINIȚA CĂSUȚA CU POVEȘTI, CRAIOVA

„ Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor.

Atunci să-i învățăm să se adapteze.”

(Maria Montessori, *Descoperirea copilului*)

Atitudinile și comportamentul nostru în raport cu tot ceea ce ne înconjură se formează încă din momentul în care ne naștem. Mai întâi părinții noștri sunt cei care încearcă să ne familiarizeze cu normele și valorile morale, acest lucru fiind continuat de către educatoare atunci când copiii urmează grădinița, apoi de către învățătoare, profesori.

Activitățile extracurriculare sunt menite să ofere copiilor oportunități multiple de recreere, să le dezvolte spiritul de competiție, să le valorifice potențialul intelectual și aptitudinile, să le stimuleze imaginația, creativitatea și inițiativa.

Educația ecologică în grădinițe abordează problematica ecologiei punând accent pe învățarea perceptivă, modalitățile de organizare și desfășurare lasă la latitudinea educatoarelor proiectarea acestora în funcție de necesități sau alți factori în cadrul cărora copiii vor fi stimulați să participe. Astfel, ea manifestă anumite valențe formative precum dezvoltarea capacității analitice, de analiză și sinteză, a interrelațiilor dintre om și mediul de viață, dezvoltarea gândirii, a capacității de analiză și de rezolvare de probleme, a creativității, a capacității de comunicare, a muncii în echipă, a simțului estetic, capacitatea de exprimare în limbaj ecologic, capacitatea de investigare experimentală, capacitatea de transfer, de valorificare a unei experiențe.

Obiectivele educației ecologice sunt îmbunătățirea și menținerea calității vieții, informarea copiilor despre mediu, învățarea unor deprinderi care reduc impactul negativ asupra mediului, creșterea dorinței de a ocroti natura.

În cadrul grădiniței, educația ecologică se poate realiza prin mai multe forme: observații, experimente, povestiri, plimbări, drumeții, excursii, vizionări de diapozitive, jocuri de mișcare, jocuri distractive, colecții, spectacole, tabere, concursuri, vizionări de documentare.

Mulți oameni susțin că, în zilele noastre, copiii de pretutindeni își petrec tot mai puțin timpul în mijlocul naturii, ei preferând să stea mi mult în fața computerului și a televizorului. De aceea,

dascălii își pot aduce contribuția în formarea acestora ca « mici ecologiști», spre exemplu prin ținerea orelor în mijlocul naturii, în aer liber, pentru a stimula spiritul de creație al copiilor.

Este extrem de important ca problemele de mediu să fie transmise cât mai interesant, mai accesibil, să se desfășoare ca o sărbătoare, elevii să simtă că au contribuit cu adevărat la protecția mediului care ne înconjură. De exemplu, lecțiile predate în aer liber sunt mult mai interesante, oferă elevilor posibilitatea de a cunoaște direct elementele despre care învață. Iar atunci când iau parte la un proiect care îi implică direct în îmbunătățirea calității mediului, copiii se ajută pe ei, dar și pe ceilalți, asigură o coeziune a grupului care va duce la descoperirea unor lucruri noi, trăind experiențe comune.

Excursia reprezintă un mijloc didactic de mare importanță în raport cu dezvoltarea cognitivă și afectivă a copilului, oferă copiilor posibilitatea să observe, să cerceteze, să cunoască în mod direct o mare varietate de aspecte din natura, de ordin biologic despre mediul natural și factorii de mediu. Contribuie la educarea și dezvoltarea simțului estetic, trezește dragostea pentru natura și respectul pentru frumusețile ei, stimulează curiozitatea și spiritul de echipă al copiilor, aceștia întipărirându-și în memorie unele aspecte care poate vor fi de neuitat pentru ei, și le vor întipări în memorie pentru tot restul vieții.

Excursia reprezintă o călătorie de cel puțin o zi, efectuată în afara localității de reședință, cu un mijloc de transport, având ca scop recreerea, vizitarea, informarea, studiul. Stabilirea atentă a obiectivelor este foarte importantă. Trebuie stimulată dorința și curiozitatea copiilor de a descoperi noi fenomene și elemente, dar și dorința de călătorie în scopul cunoașterii și, nu în ultimul rând, crearea unui suport informativ-educativ pe plan ecologic, pentru protecția mediului.

Excursia este una dintre cele mai atractive, plăcute și utile activități de recreere și odihnă activă, facilitând contactul direct cu mediul, aceasta presupunând o percepere activă a unor zone geografice, peisaje, acționând direct asupra acestora. Prin aceste acțiuni copiii dobândesc informații, își formează reprezentări, trăiesc experiențe de învățare.

O excursie impune o mare responsabilitate din partea celui care o organizează. De aceea, conținutul trebuie ales cu grijă, bine corelat cu scopul și obiectivele, perioada să fie corespunzătoare unei bune desfășurări a activității. Pentru aceasta, excursia trebuie organizată după un plan bine stabilit, care să parcurgă mai multe etape :

Prima etapă constă în pregătirea teoretică, documentarea, studierea traseului, orientarea :
- pentru o bună pregătire trebuie să cunoască mai întâi locul, prognoza meteo pentru perioada când se va desfășura excursia, datele plecării și sosirii mijloacelor de transport.

M-am documentat utilizând cd-uri, diverse prezentări ale zonei respective, oferte, hărți, fotografii. Este foarte important să se realizeze o bună documentație bibliografică, pentru că, indiferent că la fața locului este ghid sau nu, eu trebuie să ofer explicații. Am specificat obiectivele principale.

Am asigurat transportul și am stabilit traseul, ținând o evidență a numărului de participanți. Am stabilit punctele de aplicație practică și activitățile specifice fiecărei opriri. După ce am clarificat datele, le-am prezentat părinților. CE ? Am repartizat diverse sarcini copiilor, și părinților însoțitori. Am analizat costul excursiei și am întocmit dosarul cu actele și aprobările necesare oricărei excursii.

Cea de-a doua etapă -desfășurarea propriu-zisă a excursiei care a avut loc la Craterul de la Betfia.

În excursia efectuată cu copiii am derulat proiectul „Solul”. Copiii au observat diferite tipuri de sol, acțiunea diversilor agenți asupra solului (vântul) acțiunea apei asupra solului, acțiunea viețuitoarelor asupra solului. Au constatat că solul este vital pentru supraviețuire. Mare parte din hrana noastră o constituie plantele care cresc în sol. Legumele, fructele, cerealele sunt consumate ca atare. Dar carnea, laptele, ouăle pe care le mâncăm, vin de la animalele ce se hrănesc cu plante, deci indirect de la sol.

Copiii au înțeles că pentru protejarea solului se folosește „balsamul plantelor” rădăcinile fixează solul îl protejează împotriva alunecărilor de teren, iar frunzele, crengile și florile uscate și intrate în putrefacție constituie îngrășământ natural solului. Împădurirea este cea mai eficientă metodă de obținere a rezistenței solului.

Solul, ca și apa și aerul este un factor cu influență deosebită asupra sănătății, dar și în răspândirea unui număr mare de boli, ca urmare a poluării sale.

Copiii au observat cum este poluat solul: reziduri de diferite feluri, pesticide și îngrășăminte. Au mai înțeles căci calea ideală pentru protejarea solului este reducerea deșeurilor prin păstrarea curățeniei, respectarea naturii și fiecare să devină prieten al naturii pe care să o protejeze și să o ocrotească.

Pe tot parcursul excursiei am făcut popasuri de observație asupra unor lucrări de degradare a terenului sau de poluare (uneori este suficientă observarea deșeurilor menajere aruncate la întâmplare în preajma localităților).

Cea de-a treia etapă constă în efectuarea câtorva experimente la grădiniță

1. Într-o zi, s-a fixat o șipcă în curtea grădiniței. La partea superioară pe direcția din care bate vântul s-a pus o bucată de hârtie unsă cu vaselină. După câteva zile copiii au constatat că pe hârtie vântul a adus bucăți mici de sol, deci solul se schimbă continuu sub influența factorilor de mediu « vântul puternic și repetat poate măcina solul ».

2. S-au umplut trei pâlnii de aceeași mărime, cu același tip de sol și s-au așezat fiecare pe câte o farfurie. În prima pâlnie s-a semănat iarbă, în a doua s-a tasat ușor solul, iar în a treia pâlnie solul a fost tasat cu putere. Apoi s-a turnat aceeași cantitate de apă în fiecare cutie. Copiii au constatat cantitățile de sol pe care le-au luat apa și care au ajuns în farfuriile. Deci, acțiunea apei asupra solului este în funcție de tasarea solului.

3. În două borcane mari se așează în straturi diferite tipuri de sol : brun, nisipos și argilos. Apoi într-unul din borcane se introduc câteva răme. După două zile copiii au constatat că în borcanul cu răme tipurile de sol s-au amestecat, iar în celelalt au rămas la fel. În final copiii au constatat că viețuitoarele au o acțiune benefică asupra solului.

În concluzie, putem afirma că pe teren, în comparație cu sala de clasă, conținutul informativ al lecției are o arie mai vastă de cuprindere a elementelor adiacente care definesc categoria de noțiuni propusă în studiu.

Activitățile au avut o influență extrem de benefică asupra copiilor, care a dus la atingerea tuturor obiectivelor, unele dintre acestea fiind: clasificarea unor organisme studiate, efectuarea de observații directe, efectuarea unor experimente.

Trezindu-le interesul față de natură, putem aprinde o scânteie a sentimentului de stimă față de sine și nu trebuie să ne facem griji dacă nu putem face totul. Aprinderea unei scântei este un început bun.

Bibliografie:

- Pârvu, C., Godeanu, S., Stere, L.,(1985), “Călăuză în lumea plantelor și animalelor”, Ed. Ceres, București;
- “Revista Învățământul Preșcolar”, nr. 1-2/2005, Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației, Ed. Coresi, București;
- Baci, E., Fărcaș, F., Pop, D., (2005), “Educația ecologică în grădiniță”, Ed. Lyra, Târgu-Mureș;
- “Revista Învățământul Preșcolar”, nr. 3-4/2006, Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației, Ed. Coresi, București;
- “Revista Învățământul Preșcolar ”, nr. 1-2/1994, Ministerul Învățământului, Institutul de Științe ale Educației, Ed. București, 1994;
- Ionescu, M., Radu, I., (2004), “Didactica modernă”-ediția a II-a, revizuită, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.